

УДК 336.02

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ: НАУКОВИЙ АНАЛІЗ

Романчукевич Віталій Вікторович,
кандидат економічних наук, докторант
ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна
e-mail: v707070v@gmail.com

Анотація. Розглянуто наукові підходи до визначення основних елементів державної фінансової політики. Виявлено, що більшість елементів державної фінансової політики повторюються у підходах різних науковців, однак окремі з них трапляються лише раз, демонструючи унікальність наукових поглядів на структуру фінансової політики держави. Доведено, що фінансова і монетарна політики є настільки важливими, що абсолютно всі науковці розглядають їх елементами фінансової політики, причому всі деталізують у розрізі таких складових, як грошова і кредитна (монетарна політика) та бюджетна і податкова (фінансова політика). Зауважено, що першочергову роль науковці віддають саме бюджетній політиці.

Виявлено, що всі підходи науковців можна поділити на три категорії: ті, що обмежують функціонал податкової політики власне податковою сферою; ті, що звертають увагу на функції, які виконує податкова політика в суспільстві, а також ті, що розглядають податкову політику глобально — через призму впливу на економічний розвиток у цілому.

Висвітлено, що вітчизняна наука приділяє значну увагу дослідженню питань інвестиційної політики. Проте визначено, що ці дослідження значною мірою є теоретизованими, обмежені у практичності застосування. Водночас питання доцільності та реалізації інвестиційної політики в розвинених економічно країнах світу значний акцент роблять на практичності її реалізації.

Узагальнено, що роль держави у бюджетно-податковій і грошово-кредитній сферах обмежується регуляторними заходами, водночас у дослідників немає єдиного спрямованого бачення шляхів їхньої взаємодії. Таким чином існує гостра потреба їхнього комплексного дослідження у взаємозв'язку з метою вироблення єдиного загального бачення розвитку держави в цьому напрямі. Це є необхідним для формування плацдарму для практичного втілення державної фінансової політики.

Ключові слова: економічний розвиток, фінансова політика, державна фінансова політика, елементи фінансової політики.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 3; бібл.: 44.

MAIN ELEMENTS OF THE STATE FINANCIAL POLICY: SCIENTIFIC ANALYSIS

Romanchukovich Vitalij,
Ph. D. in Economics, Doctoral Student
of SHEI «Banking University», Ukraine
e-mail: v707070v@gmail.com

Abstract. The scientific approaches to the definition of the main elements of the state financial policy are considered. It has been revealed that most of the elements of public finance policy are repeated in the approaches of different scholars, but some of them occur only once, demonstrating the uniqueness of scientific views on the structure of the state's financial policy. It is proved that fiscal and monetary policies are so important that all scholars see all of their elements of financial policy, and all of them are detailed in terms of components such as monetary and credit (monetary policy) and budget and tax (fiscal policy). It is noted that the priority role of scientists is given to budget policy.

It was found that all approaches of scientists can be divided into three categories: those that limit the function of tax policy to the tax sector itself; those who pay attention to the functions performed by the tax policy in society, as well as those who consider the tax policy globally — through the prism of influence on economic development in general.

It is highlighted that domestic science pays considerable attention to the study of investment policy issues. However, it has been determined that these studies are largely theorized, limited in practical use. At the same time, the question of the expediency and implementation of investment policy in the developed economically

world countries makes a significant emphasis on the practicality of its implementation.

It is generalized that the role of the state in fiscal and monetary spheres is limited by regulatory measures, while researchers have no single directional vision of how they interact. Thus, there is an urgent need for their integrated research in the relationship and in order to develop a unified general vision of the state's development in this direction. This is necessary for the formation of a springboard for the practical implementation of the state financial policy.

Keywords: economic development, financial policy, public finance policy, elements of financial policy.

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 3; bibl.: 44.

ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ: НАУЧНЫЙ АНАЛИЗ

Романчукевич Виталий Викторович,

кандидат экономических наук, докторант

ГВУЗ «Университет банковского дела», Украина

e-mail: v707070v@gmail.com

Аннотация. Рассмотрены научные подходы к определению основных элементов государственной финансовой политики. Выявлено, что большинство элементов государственной финансовой политики повторяются в подходах разных ученых, однако некоторые из них встречаются только раз, демонстрируя уникальность научных взглядов на структуру финансовой политики государства. Доказано, что фискальная и монетарная политики являются настолько важными, что абсолютно все ученые рассматривают их элементами финансовой политики, причем все детализируют в разрезе таких составляющих, как денежная и кредитная (монетарная политика) и бюджетная и налоговая (фискальная политика). Замечено, что первостепенную роль ученые отдают именно бюджетной политике.

Обобщено, что роль государства в бюджетно-налоговой и денежно-кредитной сферах ограничивается регуляторными мерами, одновременно у исследователей нет единого направленного видения путей их взаимодействия. Таким образом, существует острая необходимость их комплексного исследования во взаимосвязи и с целью выработки единого общего видения развития государства в этом направлении. Это необходимо для формирования плацдарма для практического воплощения государственной финансовой политики.

Ключевые слова: экономическое развитие, финансовая политика, государственная финансовая политика, элементы финансовой политики.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 3; библи.: 44.

Вступ. У сучасних умовах розвитку економічних відносин основними завданнями функціонування держави, що дозволяють забезпечити стабільність соціального середовища, є забезпечення належного рівня добробуту населення і підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання (в конкурентному середовищі). Як зазначають О. М. Теліженко і В. Г. Боронос, ці показники суттєво впливають на розвиток територіальної громади і забезпечуються шляхом реалізації державної політики, у тому числі економічної, основною складовою якої є фінансова [39, с. 35].

Кожна складова фінансової політики суттєво впливає на економічний та відтак соціальний розвиток держави, а їх поєднання і взаємозв'язок визначають їхню ступінь. Зважаючи на зазначений, надзвичайно важливо здійснити науковий аналіз основних елементів фінансової політики держави та їхню взаємодію.

Свій внесок у дослідження елементів фінансової політики здійснили такі відомі науковці, як В. М. Федосов, С. І. Юрій, А. І. Даниленко, О. Д. Василик, О. М. Теліженко, В. Г. Боронос, Є. В. Ткач, Т. А. Вінник та інші. Проте складність умов функціонування

фінансової системи, а також динамізація всіх фінансових процесів на сучасному етапі вимагають подальшого наукового аналізу складових фінансової політики у їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності.

Зважаючи на складність і неоднозначність трактування поняття «фінансова політика, на сьогодні не існує єдиного підходу до структурування фінансової політики відповідно до її елементів. Так, одна група науковців поділяють фінансову політику на багато складових: В. М. Федосов і С. І. Юрій виділяють такі елементи фінансової політики, як бюджетна, податкова, грошово-кредитна, митна, боргова та інвестиційна, а також напрями державної діяльності в галузі страхування, соціальній сфері, сфері фінансового ринку [41]; О. Д. Василик вважає, що фінансова політика об'єднує такі складові як бюджетна, податкова, кредитна, грошова, валютна, інвестиційна політики, та певні напрями в галузі страхування, державного боргу, фондового ринку, співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями.

Більш узагальнюювальними є підходи іншої групи, до якої відносимо таких науковців, як А. І. Даниленко,

О. М. Теліженко, В. Г. Боронос і Є. В. Ткач Таким чином А. І. Даниленко елементами фінансової політики розглядає сфери бюджетної політики, податкової політики, сферу фінансів реального сектору і монетарну сферу [42]. О. М. Теліженко і В. Г. Боронос, а також В. В. Малишко і А. О. Пучко поділяють фінансову політику держави на бюджетно-податкову, грошово-кредитну політику і політику управління державним боргом, адже, на їхню думку, саме ці три елементи найкраще розкривають її суть [39, с. 18]. Є. В. Ткач, досліджуючи основні складові макроекономічної політики держави, узагалі зазначає, що основними її складовими є монетарна (грошово-кредитна) і фіскальна (бюджетно-податкова) політики [40, с. 230—231].

Багатоманітність наукових підходів до виділення у структурі фінансової політики держави окремих елементів представлено на *рис.* Більшість елементів державної фінансової політики повторюються в підходах різних науковців, однак окремі з них трапляються лише один раз, демонструючи унікальність наукових поглядів на структуру фінансової політики держави. Так, наприклад, тільки О. Д. Василик розглядає окремо грошову і кредитну політику (решта науковців розглядають грошово-кредитну / монетарну політику); митну політику виділяє у структурі фінансової політики тільки підхід С. І. Юрія і В. М. Федосова, валютну політику — О. Д. Василик, а сферу реального ринку — А. І. Даниленко.

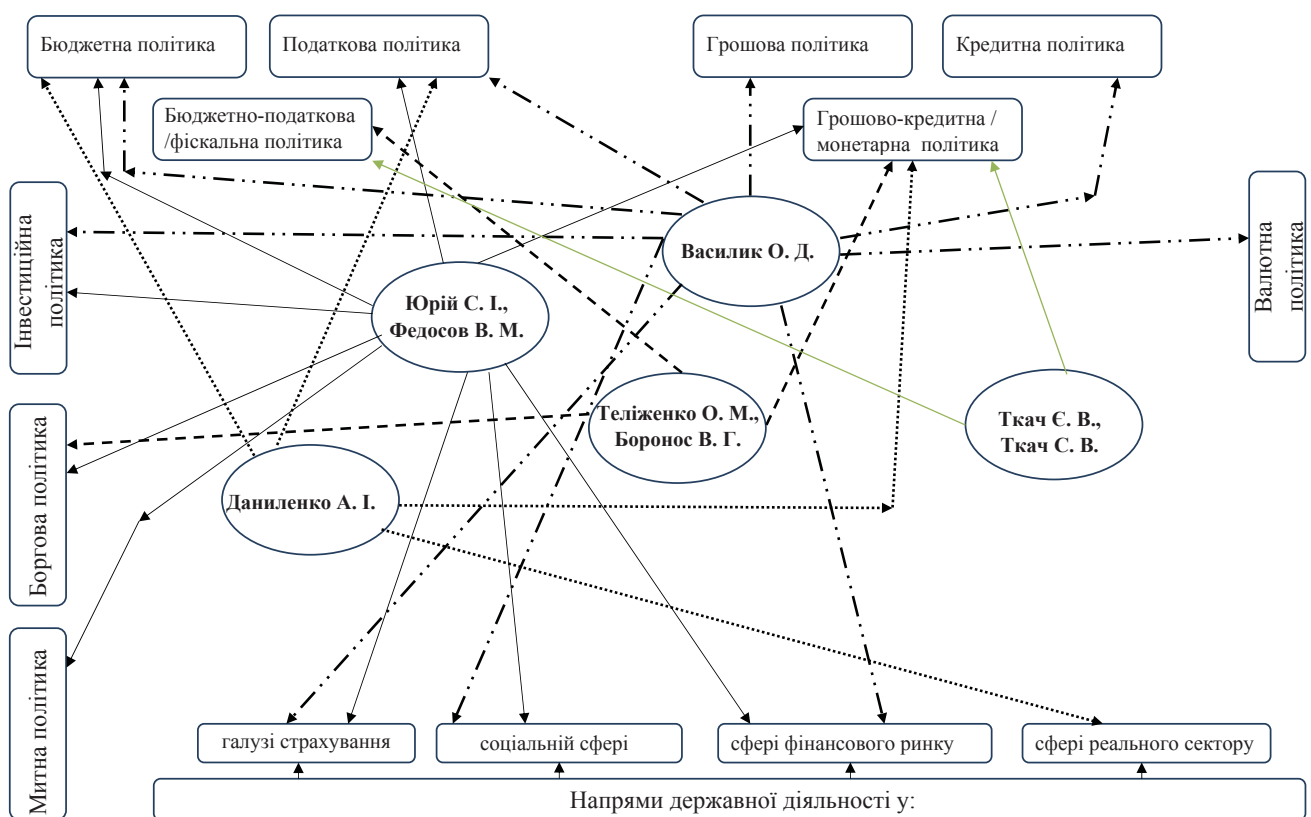

Рис. Підходи до структурування державної фінансової політики за окремими елементами

Інші складові фінансової політики розглядають щонайменше двоє науковців. До таких елементів фінансової політики відносимо такі, як: боргова політика (політика управління державним боргом); інвестиційна політика; бюджетно-податкова політика; а також діяльність держави в галузі страхування; у соціальній сфері, а також у сфері фінансового ринку. Розглядати окремо бюджетну і податкову вважають за доцільне троє науковців, а важливість виділення у структурі фінансової політики грошово-кредитної — четверо.

Зважаючи на вищезазначене, проведемо аналіз тих елементів фінансової політики, які трапляються у класифікації більш як двох науковців, але при цьому

хочемо зауважити, що фіскальна і монетарна політики є настільки важливими, що абсолютно всі науковці розглядають їх елементами фінансової політики, причому всі деталізують у розрізі таких складових, як грошова і кредитна (монетарна політика) та бюджетна і податкова (фіскальна політика). Тож почнімо наш аналіз із них.

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика держави реалізовується у двох напрямках — податковій і бюджетній. Зазвичай, першочергову роль науковці віддають саме бюджетній політиці, проте, вважаємо, що для того, щоб визначити їхню залежність і взаємобумовленість, розберемося зі змістом кожної з них.

Як зазначає Т. Вінник, бюджетна політика вважається найбільш наближеною до фінансової політики, часто її навіть ототожнюють із фінансовою, проте суть бюд-

жетної політики відрізняється від фінансової. Існує велика кількість підходів до трактування сутності категорії «бюджетна політика», які представлено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Наукові підходи до трактування категорії «бюджетна політика»

Науковець	Трактування
Величко О. В., Петричко М. М., Басара М. М.	Сукупність економічних і адміністративних заходів, що застосовує держава з метою стабілізації та підвищення ефективності національної економіки, використовуючи, головним чином, бюджетні та податкові механізми [6, с. 83; 24, с. 579]
Захарін С. В.	Основа для інвестиційної активності [11, с. 50—62]
Мироненко М. Ю.	Форма свідомої діяльності владних структур, але її основні засади формуються відповідно до того, яка модель економічної системи прийнята в даній державі і яку визначено кінцеву мету економічної діяльності [20, с. 88]
Мяковський А., Чугунов І.	Основа для підвищення ефективності національної економіки та стабілізації економічного середовища [21]
Опарін В. М.	Один із напрямів фінансової політики, що визначає засади бюджетного устрою країни і побудови її бюджетної системи [23]
Савка Т. М., Мінасян В. Л.	Основний фактор впливу на економічний розвиток держави і головний стимул соціально-економічних процесів у суспільстві [31]
Сергієнко Л. К.	Ефективним інструментом впливу на соціально-економічний розвиток як держави в цілому, так і її регіонів, вагомою складовою фінансової та економічної політики [33]

Примітка. Складено за [6; 11; 20; 21; 23; 24; 31; 33].

Як бачимо з *табл. 1*, частина науковців, даючи визначення категорії «бюджетна політика», називають її інструментом впливу / сукупністю заходів тощо, таким чином наголошуючи на тому, що вона належить до сфери впливу держави. Інша частина науковців звертають увагу на практичну значущість та об'єктивну зверненість цієї політики, зазначаючи, що вона є основою «інвестиційної активності» (С. В. Захарін), «підвищення ефективності національної економіки та стабілізації економічного середовища» (А. Мяковський, І. Чугунов), «головним стимулом соціально-економічних процесів у суспільстві» (Т. М. Савка, В. Л. Мінасян), «ефективним інструментом впливу на соціально-економічний розвиток держави» (Л. К. Сергієнко).

Основними напрямками бюджетної політики на сучасному етапі, на думку О. В. Величка, є:

- створення соціально орієнтованої ринкової економіки;
- стабілізація економічного середовища як передумови розвитку бізнесу;

- досягнення довготривалого економічного зростання;
- підвищення життєвого рівня населення [6].

При цьому розглядаються різноманітні інструменти бюджетної політики, серед яких основними є бюджетне законодавство, бюджетний процес, обсяги доходів, напрями видатків, межі розбалансованості бюджету, джерела фінансування дефіциту, дотації, субвенції, граничний розмір державного боргу.

Бюджетна політика, справді, посідає дуже важливе місце у фінансовій політиці, проте її реалізація не може бути повною і повноцінною без ще однієї складової фінансової політики, яка її доповнює, а саме без податкової політики.

Тому аналогічно проаналізуємо наявні підходи до трактування дефініції «податкова політика». Цікаво, що в закордонній науковій думці не поширене поняття податкової політики, а в основному вживається саме поняття «фінансова політика» (у розумінні податкової політики). Тим не менше, наявні підходи до трактування категорії «податкова політика» ми згрупували в *табл. 2*.

Таблиця 2

Наукові підходи до трактування категорії «податкова політика»

Науковець	Трактування
Арнолд Дж., Бріс Б., Хеді К.	Є одночасно інструментом стимулювання економічного зростання за умов рецесії і фундаментальним чинником забезпечення економічного розвитку в довгостроковій перспективі [1]
Василик О.	Політика оподаткування юридичних і фізичних осіб. Її метою є формування державного бюджету та одночасного стимулювання ділової активності [41]
Вінник Т.	Діяльність держави, у сфері встановлення і справляння податків, яка сприяє зростанню або спаду господарської активності, створенню умов для розвитку пріоритетних галузей економіки та забезпеченню збалансованої соціальної політики [7, с. 24]
Ісашина Г.	Система дій, які проводяться державою в галузі податків і оподаткування [27]
Крисоватий А.	Діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів, які є знаряддям розподілу і перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави [26]

Закінчення табл. 2

Науковець	Трактування
Литвиненко Я.	Система відносин, які складаються між платником податку і державою, а також стратегія їхній дій у різних умовах господарювання та економічних системах [25, с. 4]
Насипайко Д., Кузьмін Є., Буряк В.	Один із багатьох, але найважливіших важелів втручання держави у соціально-економічні процеси [25, с. 74]. Сукупність правових, економічних і організаційних заходів держави у сфері оподаткування щодо регулювання податкових відносин, за допомогою яких держава встановлює умови оподаткування та які направлені на забезпечення надходжень податків до централізованих фондів грошових ресурсів держави й стимулювання економічного зростання за допомогою податкової системи [25, с. 75]
Рубан М.	Відіграє суттєву роль у забезпеченні економічного розвитку, оскільки впливає на такі його фактори як інноваційна спроможність держави, технологічний уклад економіки, обсяг і тип залучених інвестицій, підприємницька активність, рівень людського капіталу, адміністративні бар'єри та якісний рівень фінансового регулювання економіки, економічна інфраструктура тощо [30, с. 105]
Соколовська А.	Полягає у встановленні та зміні елементів податкової системи (різновидів податків, ставок, структури, об'єктів, суб'єктів оподаткування, пільг тощо) для забезпечення надходжень до бюджету, достатніх для виконання державою покладених на неї функцій і стимулювання економічного зростання [36]
Федосов В., Опарін В., П'ятаченко Г.	Діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків, зокрема з формування державних доходів за допомогою постійних і тимчасових джерел, установлення видів податків, платників, об'єктів, пільг, механізму зарахування [41]
Юрій С., Бескид Й.	Діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації збору податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів [26]

Примітка. Складено за [1; 7; 24—27; 30; 36; 41].

Як бачимо з табл. 2, усі підходи науковців можна поділити на три категорії: ті, що обмежують функціонал податкової політики власне податковою сферою; ті, що звертають увагу на функціях, які виконує податкова політика в суспільстві, а також ті, що розглядають податкову політику глобально — через призму впливу на економічний розвиток у цілому.

Основою для формування і реалізації податкової політики більшості держав світу стали постулати класичної економічної школи. Так, наприклад, А. Сміт виокремив такі принципи побудови податкової політики, як справедливість, визначеність, зручність, економія, господарська незалежність і свобода [35], а Дж. Стігліц — такі як економічна ефективність, соціальна справедливість, гнучкість, адміністративна простота, політична відповідальність, доцільність [38]. Ці принципи лягли в основу формування принципів побудови податкової політики більшості держав світу, в тому числі й в Україні. Так, Податковим кодексом України (ПКУ) визначено, що податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах, як: загальність оподаткування, рівність усіх платників перед законом, невідворотність настання визначеної законом відповідальності в разі порушення податкового законодавства, презумпція правомірності рішень платника податку, фіскальна достатність, соціальна справедливість, економічність оподаткування, нейтральність оподаткування, стабільність, рівномірність і зручність сплати, єдиний підхід до встановлення податків і зборів [28, ст. 4].

Попри таку велику кількість підходів до трактування понять «бюджетна політика» і «податкова політика», існує немала кількість науковців, що зазначають, що ці дві політики потрібні розглядати і реалізовувати

у їхньому взаємозв'язку. Підтримуємо цю думку, тому розглянемо детально зміст власне бюджетно-податкової політики.

Бюджетно-податкова політика — це складова фінансової політики держави у сфері оподаткування, державних витрат і державного бюджету, спрямована на забезпечення зайнятості населення і стримування інфляційних процесів [39, с. 36]. Як зазначає Є. Ткач, зміст бюджетно-податкової політики полягає, насамперед, у тому, яким чином використовуючи інструменти податкової політики (зміну ставок оподаткування, зміну механізму адміністрування податків, надання податкових кредитів, введення нових чи скасування чинних податків, надання чи скасування податкових пільг, канікул чи інших преференцій) та інструменти бюджетної політики (бюджетний дефіцит, державні позики, міжбюджетні трансферти, політику державного замовлення, участі держави у власності, бюджетні видатки, а саме: фінансування соціальної сфери, трансферти, фінансування інфраструктурних та інвестиційно-інноваційних проектів, реалізації програм мікрокредитування з метою підтримки підприємницького сектору, застосування механізму часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитом, дотування і субсидування пріоритетних галузей, фінансування цільових програм, інші видатки на фінансування розвитку економіки) можна впливати на національну економіку, досягати тих чи інших економічних цілей [40, с. 231].

Основними завданнями фіскальної політики є перерозподіл національного доходу, фінансування заходів економічної і соціальної політики, стимулювання науково-технічного прогресу, створення таких суспільних благ, як оборона, охорона здоров'я, освіта

тощо, подолання негативних зовнішніх ефектів (унаслідок приватного споживання) [39, с. 37]. А її важливість пояснюється необхідністю подолання протиріч, що існують в економіці та суспільстві, адже заходи фінансової політики впливають на формування сукупного попиту і сукупної пропозиції.

Основними пріоритетами бюджетно-податкової політики є макроекономічна стабілізація, протистояння інфляції, а в довгостроковому — сприяння стійкому зростанню і сталому розвитку суспільства, детінізація економіки, підвищення ефективності адміністрування податків, поліпшення демографічної ситуації, інфраструктури, освіти тощо [39, с. 37; 17, с. 30].

Грошова і кредитна політики держави є настільки пов'язаними, що більшість науковців розглядають їх, не розділяючи. Зважаючи на це, здійснимо науковий аналіз грошово-кредитної (монетарної) політики.

О. В. Метлушко, досліджуючи проблеми і перспективи грошово-кредитної політики в Україні, зазначає, що вивчення основних засад цієї політики особливо актуалізувалося останнім часом, що пов'язано зі зростанням її ролі в загальноекономічній політиці держави [19, с. 305]. А на думку В. В. Коваленка, грошово-кредитна політика є джерелом економічних зрушень, підвищення реальної заробітної плати, рівня життя населення; виступає засобом стримування інфляційних процесів [12, с. 445].

Однозначним твердженням, що застосовується більшістю дослідників грошово-кредитної політики, є те, що вона і бюджетно-податкова політика використовуються в тісній взаємодії. О. М. Теліженко і В. Г. Боронос дають монетарній політиці держави таке визначення: «Вид фінансової політики держави, за допомогою якої держава через уповноважені органи (найчастіше — центральний банк країни) регулює обсяг грошової маси в обігу з метою забезпечення стабільного економічного зростання, повної зайнятості, цінової стабільності, рівноваги платіжного балансу» [39, с. 40]. Це визначення має стратегічну спрямованість, тому важливо розуміти, що задля того, щоб досягти певних запланованих макроекономічних показників, повинні реалізовуватись визначені тактичні цілі, серед яких найважливішими є контроль за пропозицією грошей (грошової маси), контроль за рівнем відсоткових ставок, контроль за обмінним курсом національної валюти.

Погоджуємось із твердженням науковців, що завдяки регулюванню грошового обігу (пропозиції грошей і попиту на гроші) та кредитних відносин можна впливати на макроекономічну кон'юнктуру, а саме: рівень цін, валютний курс, рівень процентних ставок, цін активів, обсяг кредитування, а відтак на величину і динаміку інвестицій в економіці, експортно-імпорتنі операції, ефективність функціонування банківської системи, економічне зростання та ін.

Цікаво, що за однозначності трактування важливості реалізації грошово-кредитної політики науковці не зійшлися в однозначності визначення її трактуван-

ня. Так, одні науковці серед найважливіших інструментів виділяють установлення норм обов'язкового резервування для комерційних банків, операції з цінними паперами на відкритому ринку, рефінансування комерційних банків, процентну політику (регулювання облікової ставки), управління золотовалютними резервами, регулювання експорту та імпорту капіталу [39, с. 40], а інші додають до цих інструментів такі, як регулювання валютного курсу [40, с. 234], таргетування інфляції [16].

Як зазначалося раніше, трактування науковцями таких складових фінансової політики держави, як грошово-кредитна (монетарна) і бюджетно-податкова (фінансова), є однозначними, тоді як стосовно інших складових існують суттєві розбіжності. Таким чином, усі інші складові державної фінансової політики, що представлені на *рис.*, є дискусійними, адже їх можна представити як складові від попередніх політик або ж як їхні похідні.

Боргова політика держави є важливим елементом діяльності держави, що підтверджується розширеними підходами до трактування її суті окремими науковцями. Так, О. М. Теліженко і В. Г. Боронос вважають, що боргову політику держави варто розглядати в широкому і вузькому сенсах. У широкому сенсі під політикою управління державним боргом вони вбачають діяльність держави як позичальника і гаранта виконання зобов'язань її суб'єктів, що потребує комплексного підходу, включаючи узгодження цілей і методів інших видів фінансової політики (бюджетно-податкової та грошово-кредитної), дій уряду і центрального банку країни, розроблення заходів зі зниження боргового навантаження, активне управління державним боргом тощо. У вузькому розумінні — конкретні дії, спрямовані на підготовку, випуск, розміщення боргових зобов'язань держави, надання гарантій, обслуговування і погашення боргу [39, с. 41]. Водночас Л. Я. Бенч і Р. М. Корнацька розглядають боргову політику як складову фінансово-бюджетної політики (варто зауважити, що назва «фінансово-бюджетна політика» ототожнює поняття фінансової та податкової політик) [5, с. 35], тим самим заперечуючи її незалежне провадження.

Г. В. Кучер вважає, що структурно боргова політика держави поділяється на систему державного кредиту і систему управління державним боргом [15], а Л. П. Сидельникова зазначає, що основну роль в управлінні державним боргом має відігравати зважена політика державних запозичень [34, с. 4].

Інвестиційна політика держави є тим елементом державної фінансової політики, про який дуже багато сказано і написано, але, однак, така пильна увага не призвела до існування єдиного пласту теоретичних поглядів на його трактування, а навпаки — до збільшення кількості підходів до його трактування. Вважаємо, що при цьому важливо окремо розглянути наукові підходи до трактування поняття «інвестиційна політика держави» (*табл. 3*).

Таблиця 3

Вітчизняні наукові підходи до трактування категорії «інвестиційна політика держави»

Автор	Трактування
Водянов У.	Складова фінансової політики та напрямок економічної політики, що здійснюється державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій, джерел отримання інвестиційних ресурсів, напрямів їхнього використання [8, с. 94]
Загородній А. Г.	Загальнодержавні принципи рішення та заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери [10, с. 685]
Кондрашова М. В.	Складову економічної політики, що здійснюється державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій і напрямів їхнього використання [13, с. 120]
Коюда О., Гринова В.	Визначення структурних та кількісних потреб в інвестиційних ресурсах, збільшення джерел фінансування, вибір пріоритетних напрямків фінансування та формування ефективної пропозиції для залучення інвестицій [14]
Пшенична В. П.	Механізм, який є складовою економічної політики держави, що передбачає дію економічних інструментів, які забезпечують вплив на інвестиційний процес, в рамках чинних нормативно-правових актів країни, з метою досягнення соціального та економічного ефектів, при урахуванні ресурсних та інституційних обмежень [29, с. 32]
Сергеев І. В., Веретенікова І. І.	Комплекс правових, адміністративних, економічних методів держави, які направлені на розширення й активізацію інвестиційних процесів [32, с. 272]
Сокурєнко П., Кришан О.	Комплекс заходів і перспектив розвитку інвестиційної діяльності для залучення інвестиційного потенціалу до процесу відтворення, створення оптимальних умов для вкладення інвестицій, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни [37]
Чистов С., Никифоров А., Куценко Т.	Комплекс правових, адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на поширення і активізацію інвестиційних процесів [9]
Шевєрдіна О.	Важлива складова економічної політики, яка виступає у вигляді комплексу взаємопов'язаних цілей і пріоритетів розвитку інвестиційної сфери, а також методів та інструментів їхньої реалізації [43]
Яценко А.	Система заходів, що визначають обсяг, структуру та основні напрямки усіх вкладень інвестиційних ресурсів різної форми (фізичних, фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних) для забезпечення високих темпів розвитку економіки через концентрацію інвестицій на тих інвестиційних проектах, від яких залежать досягнення високих темпів розвитку виробництва, збалансованість та ефективність економіки, одержання максимального приросту продукції і доходу на одиницю витрат, а також для створення в країні соціального середовища, яке відповідає вимогам суспільства щодо необхідної якості життя, належного рівня задоволення соціальних стандартів з урахуванням потреб майбутніх поколінь [44]

Примітка. Систематизовано за [8—10, 13; 14; 29; 32; 37; 43; 44].

Як бачимо з *табл. 3*, вітчизняна наука приділяє значну увагу дослідженню питань інвестиційної політики. Проте варто зауважити, що ці дослідження значною мірою є теоретизованими, обмежені у практичності застосування. Водночас питання доцільності та реалізації інвестиційної політики в розвинених економічно країнах світу значний акцент роблять на практичності її реалізації [2—4].

Короткий аналіз наукових підходів до розуміння суті державної політики в окремих сферах свідчить про те, що роль держави у згаданих сферах обмежується регуляторними заходами, водночас у дослідників немає єдиного спрямованого бачення шляхів їхньої взаємодії. Таким чином, існує гостра потреба їхнього комплексного дослідження у взаємозв'язку та з метою вироблення єдиного загального бачення розвитку держави в цьому напрямі. Це є необхідним для формування плацдарму для практичного втілення державної фінансової політики.

Висновки. Отож, фінансова політика держави є складним, багатогранним явищем, що об'єднує значну кількість елементів. У вітчизняному науковому середовищі більшість науковців виділяють такі елементи державної фінансової політики, як фіскальна політика (бюджетна політика, податкова політика), монетарна політика (грошова політика, кредитна політика), інвестиційна політика, боргова політика, а також діяльність держави в соціальній сфері, у сферах страхування і фінансового ринку.

Важливо, що, не зважаючи на акценти, які виставляють у своїх дослідженнях окремі науковці на ті чи інші елементи фінансової політики, усі вони (елементи фінансової політики держави) перебувають у тісному взаємозв'язку і чинять значний вплив один на одного. Саме тому, досліджуючи фінансову політику, важливо враховувати цей зв'язок, адже він має значний вплив на наслідки практичної реалізації державної фінансової політики.

Список використаної літератури

1. Jens M. A. (et al.). Tax policy for economic recovery and growth / A. J. Matthias // *The Economic Journal*. — 2011. — Vol. 121. — P. 59—80.
2. Card A. U.S. Trade and Investment policy [Electronic resource] / A. Card, T. Daschle, E. Alden, M. Slaughter // Independent Task Force Report. — 2011. — № 67. — Available at : https://cfrd8-files.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/Trade_TFR67.pdf.
3. Hale G. E. (2012) In pursuit of leverage: The evolution of Canadian trade and investment policies in an increasingly multipolar world [Electronic resource] / G. E. Hale // *Canadian Foreign Policy Journal*. — 2012. — July 6. — Available at : <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/11926422.2012.674382?sroll=top&needAccess=true>.
4. Potter A. The foreign Investment Regulation Review [Electronic resource] / A. Potter // *Law Reviews*. — 2018. — October. — Available at : <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-foreign-investment-regulation-review-edition-5/1149295/united-kingdom>.
5. Бенч Л. Я. Боргова політика в Україні: реалії та перспективи / Л. Я. Бенч, Р. М. Корнацька // *Бізнес Інформ*. — 2014. — № 2. — С. 35—39.
6. Величко О. В. Бюджетна політика та особливості її формування в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку / О. В. Величко // *Економічний вісник Донбасу*. — 2010. — № 1 (19). — С. 83—87.
7. Вінник Т. А. Збалансування складових фінансової політики на сучасному етапі розвитку України / Т. А. Вінник // *Економіка, фінанси, право*. — 2013. — № 9. — С. 23—29.
8. Водянов У. Новые инструменты государственного регулирования инвестиций / У. Водянов // *Проблемы теории и практики управления*. — 2004. — № 5. — С. 94—95.
9. Державне регулювання економіки : навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. — Київ : КНЕУ, 2000. — 316 с.
10. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. — Київ : Знання, 2007. — 1072 с.
11. Захарін С. В. Бюджетна політика інвестиційної активності / С. В. Захарін // *Економіка і прогнозування*. — 2008. — № 1. — С. 50—62.
12. Коваленко В. В. Грошово-кредитна політика та її вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України / В. В. Коваленко // *Глобальні та національні проблеми економіки*. — 2016. — Вип. 12. — С. 445—449.
13. Кондрашова М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону / М. В. Кондрашова // *Держава та регіони*. — 2008. — № 2. — С. 118—121. — (Серія : Державне управління).
14. Коюда О. П. Інвестування / О. П. Коюда, О. П. Лепейко, В. О. Коюда, В. М. Гриньова. — Київ : Знання, 2008. — 452 с.
15. Кучер Г. В. Борговий механізм фінансування державних витрат / Г. В. Кучер // *Бізнес Інформ*. — 2015. — № 8. — С. 207—214.
16. Люзник М. Е. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та їх вплив на депозитний і кредитний ринки [Електронний ресурс] / М. Е. Люзник, О. М. Бартош // *Ефективна економіка*. — 2011. — 21 грудня. — Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efek_2011_12_21.pdf.
17. Лютий І. Соціальні пріоритети фіскальної політики в посткризовий період / І. Лютий, Д. Осецька // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. — 2014. — № 1 (154). — С. 28—33.
18. Малишко В. В. Фінансова політика на сучасному етапі [Електронний ресурс] / В. В. Малишко, А. О. Пучко // *Траєкторія науки*. — 2017. — № 1 (18). — Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.22178/pros.18-4>.
19. Метлушко О. В. Основні засади грошово-кредитної політики: проблеми та перспективи / О. В. Метлушко // *Наукові записки. Економіка*. — 2013. — Вип. 23. — С. 305—309.
20. Мироненко М. Ю. Проблеми та напрями реалізації бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку / М. Ю. Мироненко // *Збірник наукових праць ВНАУ. Економічні науки*. — 2012. — № 2 (64). — С. 88—93.
21. Мярковський А. Бюджетна політика як складова соціально-економічного розвитку країни / А. Мярковський, І. Чугунов // *Вісник КНТЕУ. Фінанси та банківська справа*. — 2010. — № 5.
22. Насипайко Д. С. Податкова політика України: проблеми та перспективи розвитку / Д. С. Насипайко, Є. С. Кузьмін, В. О. Буряк // *Наукові записки*. — 2012. — Вип. 12. — Ч. 1. — С. 74—80.
23. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / В. М. Опарін. — Київ : КНЕУ, 2005. — 240 с.

24. Петричко М. М. Бюджетна політика України: теоретичний та практичний аспекти / М. М. Петричко, М. М. Басара // Економіка і суспільство. — 2016. — Вип. 2. — С. 578—582.
25. Литвиненко Я. В. Податкова політика: навч. посібник / Я. В. Литвиненко. — Київ: МАУП, 2003. — 224 с.
26. Податкова політика України: [навч. посібник] / [П. Мельник, З. Варналій, Л. Тарангул та ін.] ; за ред. П. Мельника. — Київ: Знання України, 2010. — 505 с.
27. Податкова система: [навч. посібник] / за заг. ред. В. Андрущенко. — Київ: Центр навчальної літератури, 2015. — 416 с.
28. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 2018. — № 49. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
29. Пшенична В. П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 — економіка та управління національним господарством / В. П. Пшенична. — Донецьк: Дон. держ. ун-тет управління, 2011. — 205 с.
30. Рубан М. О. Податкова політика як інструмент регулювання економічного розвитку / М. О. Рубан // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. — 2017. — Вип. 13. — Ч. 2. — С. 105—109.
31. Савка Т. М. Бюджетна політика України та шляхи її вдосконалення / Т. М. Савка, В. Л. Мінасян // Економічні науки. — 2012. — № 9.
32. Сергеев И. В. Организация и финансирование инвестиций / И. В. Сергеев, И. И. Веретенникова, В. В. Яновский. — Москва: Финансы и кредит, 2000. — 400 с.
33. Сергієнко Л. К. Ефективність державної бюджетної політики у контексті інтеграційних процесів [Електронний ресурс] / Л. К. Сергієнко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2015. — Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/57.pdf>.
34. Сідельнікова Л. П. Боргова політика України в умовах нестабільної економіки / Л. П. Сідельнікова // Економіка і держава. — 2011. — № 9. — С. 4—7.
35. Сміт А. Дослідження про природу та причини багатства народів [Електронний ресурс] / А. Сміт // Вся Бібліотека. — Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/adam-smit/index.htm>.
36. Соколовська А. Основи теорії податків: [навч. посібник] / А. Соколовська. — Київ, 2010. — 326 с.
37. Сокурєнко П. І. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень / П. І. Сокурєнко, О. Ф. Кришан // Європейський вектор економічного розвитку. — 2010. — № 1 (8). — С. 208—214.
38. Стігліц Дж. Економіка державного сектора: пер. з англ. / Дж. Стігліц. — Київ: Основи, 1998. — 854 с.
39. Теліженко О. М. Узгодження основних складових реалізації фінансової політики в Україні / О. М. Теліженко, В. Г. Боронос // Вісник СумДУ. Економіка. — 2013. — № 1. — С. 35—44.
40. Ткач Є. В. Особливості взаємозв'язку монетарної та фіскальної політики в макроекономічних умовах України: ретроспективний аналіз / Є. В. Ткач // Сучасні тенденції інституціональних трансформацій фінансової системи України: монографія / Є. В. Ткач, С. В. Ткач; за заг. ред. П. О. Нікіфорова. — Чернівці: Технодруk, 2018. — 348 с.
41. Федосов В. М. Теорія фінансів: підручник / В. М. Федосов; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — Київ: ЦУЛ, 2010. — 576 с.
42. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: у 3 т. / Ін-т економіки та прогнозування НАН України; [А. І. Даниленко, О. М. Алімов, О. І. Барановський та ін.]. — Київ: Фенікс, 2008. — Т. 1: Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації. — 468 с.
43. Шевердіна О. Інвестиційна політика України як об'єкт державної економічної політики [Електронний ресурс] / О. Шевердіна // Державна політика. — 2012. — Режим доступу: <http://ifs.kbuuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/2/08.pdf>.
44. Яценко А. В. Формування інвестиційної політики зі стратегічних позицій розвитку України / А. В. Яценко // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 8. — С. 12—17.

References

1. Jens, M. A. (et al.). (2011). Tax policy for economic recovery and growth. *The Economic Journal*, Vol. 121, 59—80.
2. Card, A., Daschle, T., Alden, E., & Slaughter, M. (2011). U.S. Trade and Investment policy. *Independent Task Force Report*, 67. Retrieved from https://cfrd8-files.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/Trade_TFR67.pdf.
3. Hale, G. E. (2012, July 6). In pursuit of leverage: The evolution of Canadian trade and investment policies in an increasingly multipolar world. *Canadian Foreign Policy Journal*. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/11926422.2012.674382?scroll=top&needAccess=true>.
4. Potter, A. (2018, October). The foreign Investment Regulation Review. *Law Reviews*. Retrieved from <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-foreign-investment-regulation-review-edition-5/1149295/united-kingdom>.

5. Bench, L. Ya., & Kornatska, R. M. (2014). Borhova polityka v Ukraini: realii ta perspektyvy [Debt Policy in Ukraine: Realities and Prospects]. *Biznes Inform — Business Inform*, 2, 35—39 [in Ukrainian].
6. Velychko, O. V. (2010). Biudzhethna polityka ta osoblyvosti yii formuvannya v umovakh nestabilnosti sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Budget policy and peculiarities of its formation in the conditions of instability of socio-economic development]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu — Economic Bulletin Donbass*, 1 (19), 83—87 [in Ukrainian].
7. Vinnyk, T. A. (2013). Zbalansuvannya skladovykh finansovoi polityky na suchasnomu etapi rozvytku Ukrainy [Balancing of Financial Policy Constituents at the Contemporary Development Stage of Ukraine]. *Ekonomika, finansy, pravo — Economics, Finance, Law*, 9, 23—29 [in Ukrainian].
8. Vodyanov, U. (2004). Novye instrumenty gosudarstvennogo regulirovaniya investitsiy [New tools of state regulation of investments]. *Problemy teorii i praktiki upravleniya — Problems of the theory and practice of management*, 5, 94—95 [in Russian].
9. Chystov, S. M., Nykyforov, A. Ye., & Kutsenko, T. F. (et al.). (2003). *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of the economy]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
10. Zahorodnii, A. H., & Vozniuk, H. L. (2007). *Finansovo-ekonomichnyi slovnnyk [Financial and Economic Dictionary]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
11. Zakharin, S. V. (2008). Biudzhethna polityka investytsiinoi aktyvnosti [Budget Policy of Investment Activity]. *Ekonomika i prohnozuvannya — Economy and Forecasting*, 1, 50—62 [in Ukrainian].
12. Kovalenko, V. V. (2016). Hroshovo-kredytna polityka ta yii vplyv na podolannya strukturnykh dysbalansiv ekonomiky Ukrainy [Monetary Policy and its Impact on Overcoming Structural Imbalances in the Economy of Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky — Global and national problems of the economy*, 12, 445—449 [in Ukrainian].
13. Kondrashova, M. V. (2008). Teoretychni osnovy formuvannya derzhavnoi investytsiinoi polityky na rivni rehionu [Theoretical Foundations of Formation of State Investment Policy at the Level of the Region]. *Derzhava ta rehiony. Derzhavne upravlinnya — State and Regions. Public Administration*, 2, 118—121 [in Ukrainian].
14. Koiuda, O. P., Lepeiko, O. P., Koiuda, V. O., & Hrynova, V. M. (2008). *Investuvannya [Investing]*. Kyiv: Znannya [in Ukrainian].
15. Kucher, H. V. (2015). Borhovi mekhanizm finansuvannya derzhavnykh vytrat [Debt mechanism for the financing of public expenditures]. *Biznes Inform — Business Inform*, 8, 207—214 [in Ukrainian].
16. Liuzniak, M. E., Bartosh, O. M. (2011, December 21). Instrumenty hroshovo-kredytnoi polityky NBU ta yikh vplyv na depozytni i kredytni rynky [Instruments of monetary policy of NBU and their influence on deposit and credit markets]. *Efektivna ekonomika — Effective economy*. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efek_2011_12_21.pdf [in Ukrainian].
17. Liutyi, I., & Osetska, D. (2014). Sotsialni priorityety fiskalnoi polityky v postkryzovyi period [Social priorities of fiscal policy in the post-crisis period]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika — Bulletin of the Taras Shevchenko National Taras Shevchenko University. Economy*, 1 (154), 28—33 [in Ukrainian].
18. Malyshko, V. V., & Puchko, A. O. (2017). Finansova polityka na suchasnomu etapi [Financial policy at the present stage]. *Traiektoriia nauky — Trajectory of science*, 1 (18). Retrieved from <http://dx.doi.org/10.22178/pos.18-4> [in Ukrainian].
19. Metlushko, O. V. (2013). Osnovni zasady hroshovo-kredytnoi polityky: problemy ta perspektyvy [The Basic Principles of Monetary Policy: Problems and Prospects]. *Naukovi zapysky. Ekonomika — Scientific Notes. Economy*, 23, 305—309 [in Ukrainian].
20. Myronenko, M. Yu. (2012). Problemy ta napriamy realizatsii biudzhethnoi polityky u zabezpechenni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Problems and directions of budget policy implementation in ensuring social and economic development]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Ekonomichni nauky — Collection of scientific works of VNAU. Economic Sciences*, 2 (64), 88—93 [in Ukrainian].
21. Miarkovskiy, A., & Chuhunov, I. (2010). Biudzhethna polityka yak skladova sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy [Budget policy as a component of socio-economic development of the country]. *Visnyk KNTEU. Finansy ta bankivska sprava — Bulletin of KNTEU. Finance and Banking*, 5 [in Ukrainian].
22. Nasypaiko, D. S., Kuzmin, Ye. S., & Buriak, V. O. (2012). Podatkova polityka Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku [Tax Policy of Ukraine: Problems and Prospects for Development]. *Naukovi zapysky — Scientific Notes*, 12, 74—80 [in Ukrainian].
23. Oparin, V. M. (2005). *Finansova systema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty) [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
24. Petrychko, M. M., & Basara, M. M. (2016). Biudzhethna polityka Ukrainy: teoretychni ta praktychni aspekty [Budgetary Policy of Ukraine: Theoretical and Practical Aspects]. *Ekonomika i suspilstvo — Economics and Society*, 2, 578—582 [in Ukrainian].
25. Lytvynenko, Ya. V. (2003). *Podatkova polityka [Tax policy]*. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].

26. Melnyk, P., Varnalii, Z., & Taranhul, L. (et al.). P. Melnyk (Ed.). (2005). *Podatkova polityka Ukrainy [Tax policy of Ukraine]*. Kyiv: Znannya Ukrainy [in Ukrainian].
27. Andrushchenko, V. (Ed.). (2015). *Podatkova systema [Tax system]*. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury [in Ukrainian].
28. Verkhovna Rada Ukrainy. (2018). Podatkovyi kodeks Ukrainy [The Tax Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 49. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
29. Pshenychna, V. P. (2011). Rozvytok mekhanizmu realizatsii derzhavnoi investytsiinoi polityky Ukrainy [Development of the mechanism of realization of the state investment policy of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Donetsk: Don. derzh. un-tet upravlinnia [in Ukrainian].
30. Ruban, M. O. (2017). Podatkova polityka yak instrument rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku [Tax Policy as an Instrument for the Regulation of Economic Development]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo — Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. International economic relations and world economy*, 13, 105—109 [in Ukrainian].
31. Savka, T. M., & Minasian, V. L. (2012). Biudzhetna polityka Ukrainy ta shliakhy yii vdoskonalennia [Budget policy of Ukraine and ways of its perfection]. *Ekonomichni nauky — Economic sciences*, 9 [in Ukrainian].
32. Sergeev, I. V., Veretennikova, I. I., & Yanovskij, V. V. (2000). *Organizaciya i finansirovanie investitsij [Organization and financing of investments]*. Moscow: Finansy i kredit [in Russian].
33. Serhiienko, L. K. (2015). Efektyvnist derzhavnoi biudzhetnoi polityky u konteksti intehratsiinykh protsesiv [Effectiveness of the State Budget Policy in the Context of Integration Processes]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu — Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*. Retrieved from <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/57.pdf> [in Ukrainian].
34. Sidelnikova, L. P. (2011). Borhova polityka Ukrainy v umovakh nestabilnoi ekonomiky [Debt policy of Ukraine in the conditions of an unstable economy]. *Ekonomika i derzhava — Economy and state*, 9, 4—7 [in Ukrainian].
35. Smit, A. (n. d.). Doslidzhennia pro pryrodu ta prychny bahatstva narodiv [The study of the nature and causes of wealth of peoples]. *Vsia Biblioteka — All Library*. Retrieved from <http://bibliograph.com.ua/adam-smith/index.htm> [in Ukrainian].
36. Sokolovska, A. (2010). *Osnovy teorii podatkov [Fundamentals of the theory of taxes]*. Kyiv [in Ukrainian].
37. Sokurenko, P. I., & Kryshan, O. F. (2010). Investytsiina polityka yak efektyvna forma upravlinnia ukhvalenniam investytsiinykh rishen [Investment Policy as an Effective Form of Management of Investment Decision Making]. *Yevropeyskyi vektor ekonomichnoho rozvytku — European Vector of Economic Development*, 1 (8), 208—214 [in Ukrainian].
38. Stihlits, Dzh. (1998). *Ekonomika derzhavnoho sektora [State sector economics]*. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].
39. Telizhenko, O. M., & Boronos, V. G. (2013). Uzghodzhennia osnovnykh skladovykh realizatsii finansovoi polityky v Ukraini [Harmonization of the main components of the implementation of financial policy in Ukraine]. *Visnyk SumDU. Ekonomika — Sumy State University. Economy*, 1, 35—44 [in Ukrainian].
40. Tkach, Ye. V., & Tkach, S. V. (2018). *Osoblyvosti vzaïmozv'язku monetarnoi ta fiskalnoi polityky v makroekonomichnykh umovakh Ukrainy: retrospektyvnyi analiz [Features of the relationship between monetary and fiscal policy in macroeconomic conditions in Ukraine: retrospective analysis]*. Suchasni tendentsii instytutsionalnykh transformatsii finansovoi systemy Ukrainy [Modern tendencies of institutional transformations of the financial system of Ukraine]. Nikiforov, P. O. (Ed.). Chernivci: Texnodruk [in Ukrainian].
41. Fedosov, V. M., Yurii, S. I. (Eds.). (2010). *Teoriia finansiv [Theory of Finance]*. Kyiv [in Ukrainian].
42. Danylenko, A. I. (Ed.), Alymov, O. M., & Baranovskyi, O. I. (et al.). (2008). *Finansovo-monetarni vazheli ekonomichnoho rozvytku [Financial and monetary levers of economic development]*. Finansova polityka ta podatkovu-biudzhetni vazheli yii realizatsii [Financial policy and fiscal levers of its implementation]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
43. Sheverdina, O. (2012). Investytsiina polityka Ukrainy yak ob'ekt derzhavnoi ekonomichnoi polityky [The Investment Policy of Ukraine as an Object of State Economic Policy]. *Derzhavna polityka — State policy*. Retrieved from <http://ifs.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/2/08.pdf> [in Ukrainian].
44. Yacenko, A. V. (2010). Formuvannia investytsiinoi polityky zi stratehichnykh pozytsii rozvytku Ukrainy [Formation of an investment policy on the strategic positions of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid — Investments: practice and experience*, 8, 12—17 [in Ukrainian].